

Pověřená osoba k výkonu pěstounské péče:
„Dětský úsvit“, z. s.
Sídlo: Pod Lipami 223/5, Františkovy Lázně 351 01
Zastoupená: Bc. Soniou Sudimacovou – předsedkyní zapsaného spolku
IČO: 07111223
Bankovní spojení: 284282387/0300

kontaktní místo:
Kamenná 40, Cheb 35002

Standard kvality č. 9

Pracovní postupy pověřené osoby

Aktualizace jednotlivých dokumentů probíhá průběžně.

Vypracovala:

Bc. Sonia Sudimacová, předsedkyně „Dětského úsvitu“, z. s., sociální pracovník

Spolupracoval tým pracovníků.

Kritérium 9 a

- **Pověřená osoba má písemně zpracovány pracovní postupy a metodiky zaručující řádný průběh a odborný výkon činností realizovaných na základě pověření po celou dobu platnosti pověření. Tyto postupy a metodiky pověřená osoba zpracovává pro práci s cílovými skupinami.**

PREMISE

Pracovníci „Dětský úsvit“, z. s. se ztotožňují s pojetím Matějčka a Langmeiera (1974), podle nichž je v nejlepším zájmu dítěte umožnit mu vyrůstat v prostředí:

- ve kterém se cítí bezpečně
- ve kterém se orientuje
- které mu dodává spolehlivé citové vazby
- které mu umožňuje uspokojovat základní psychické potřeby a harmonicky rozvíjet svou osobnost
- které je pro něj stimulující a oceňující, přijímající jeho individualitu
- které mu dodává možnost rozvinout potřebu otevřené budoucnosti

Profesionalita pracovníků

- adekvátní vzdělání a osobnostní charakteristiky pracovníků
- nastavený systém pravidelných intervizí a supervizí
- sledování a podpora profesionálního i osobnostního růstu pracovníků a prevence syndromu vyhoření - pravidelné sezení a sdílení v týmu
- důslednost
/důraz na dodržování sjednaných pravidel ze strany pracovníků organizace a pěstounů/

Spolupracující pěstounské rodiny nejsou často zvyklé mít stanoveny jasná pravidla a plnit dohody. Neplnění bývá momentem pro vznik problémů. Pracovníci „Dětského úsvitu“, z. s. se důsledně snaží dohodnutá pravidla dodržovat s tím, že totéž požadují od spolupracujících pěstounských rodin.

Role OSPOD jako koordinačního článku práce s rodinou

- úzká spolupráce s pracovníky OSPOD
- koordinace vlastní činnosti s pracovníky OSPOD
- průběžná setkání s pracovníky OSPOD /úvodní konzultace s rodinami, průběžné vyhodnocování procesu práce s rodinou, pravidelné porady, kasuistiky

Související dokument:“

„*Půlroční zprávy o výkonu pěstounské péče*“ – konzultace s OSPOD

Pracovník „Dětského úsvitu“, z. s. zná a ovládá profesní dovednosti a techniky

- bezpečně komunikuje s cílovou skupinou v emočně obtížných situacích
- vnáší v těchto situacích do jednání prvek neutrality nebo konkrétního tématu
- zmírňuje napětí
- zachovává klid ve vystřených situacích
- snižuje frustraci pečujících osob a dětí – poskytována je tzv. „sociální podpora“
- udržuje otevřený prostor pro spolupráci

- podporuje motivaci a seberozvoj pečujících osob i dětí

PŘÍSTUPY – obecně

Jaké přístupy ve své práci využíváme?

Komplexní přístup

- metoda **případové konference**
- spolupráce všech osob, institucí a organizací, které s rodinou spolupracovali či by spolupracovat s ohledem na jejich situaci mohli – hledání jednotného (společně zaměřeného) řešení
- **interdisciplinarita a týmová práce**
- propojení různých odborných pohledů v týmu (psychosociální, psychologický, pedagogický)
- **volba typu podpory dle potřeb rodiny**

Související dokument:

- *Plán spolupráce*
- *Individuální vzdělávací plán pečující osoby*

Individuální přístup

Každý člověk je jedinečný, sám zná nejlépe svůj problém. Proto i cesta k řešení jeho problému je individuální a vyžaduje, aby byla „šitá na míru“ s ohledem k jeho osobnosti, časovému a situačnímu vývoji jeho problému.

Individuální přístupu k rodině spočívá

Individuální poradenská praxe je určena všem pečujícím osobám a dětem, kteří potřebují intenzivní profesionální péči a podporu v oblasti jak sociální, tak osobnostní. Zaměřujeme se na preventivní působení vzniku nežádoucího chování a reedukaci méně závažných vývojových poruch.

Programy pro děti v pěstounské péči, tzv. „dětské skupiny“

Výchovně vzdělávací působení se týká dětí:

- mladšího školního věku
- předškolního věku
- staršího školního věku

Dětské skupiny – pro děti od 0 do 18 let

Rozvoj psychosociálních a komunikačních dovedností, empatie, prosociality, týmové spolupráce, prevence šikany, etiketizace, podpora identity, sebepojetí

Baby kluby – pro děti od 0 do 6 let

Jsou realizovány na kontaktním místě Karlova 17, Cheb.

V plánu máme během roku 2019 zahájit:

1. tzv. „Spec kluby“ – pro předškolní věk, mladší školní a starší školní věk, lektor speciální pedagog

2. Teenager klub – pro děti od 14 – 18 let

Zaměřený na sebepoznání, sebepřijetí, získání náhledu na řešení různých životních situací, otevření se perspektivám, umění přijímat zodpovědnost, respektovat hranice své a druhých, podpora osamostatňování se a příprava do života.

Letní tábory – určené pro děti od 5 let do 18 let

Příměstské tábory – určené pro děti od 5 let do 18 let

Výše jmenovanými aktivitami pomáháme dětem objevit nové životní možnosti a perspektivy, zvyšovat pocit sounáležitosti, empatie, prohloubit sebedůvěru a upevnit sebepojetí. Jejich zájmy směřujeme k důvěře ve skutečné hodnoty života.

Naše aktivity jsou motivovány a vycházejí z principů Úmluvy o právech dítěte.

Výchovná a poradenská péče – programy a pomůcky

Formy:

- pohádkový příběh, imaginace, kresba, tvořivá dramatizace, práce s hlinou a dalšími pomůckami, sociální divadlo, emoční karty, arteterapie, kulisy, maňasy, komiks.

Danou formu a způsob práce s dítětem vytipujeme dle konkrétní situace, kterou chceme pomoci dítěti řešit, věku a pohlaví dítěte, jeho osobnostního ladění, schopností, dovedností, zájmů, co zvládá či nezvládá, jaký konkrétní problém chceme řešit (výchovný problém, práce s emocemi, problém v komunikaci...).

Kdo:

- klíčový pracovník
- **Jaký konkrétní přístup, postup, techniku a formu zvolit /popř. jejich kombinaci/** záleží na konkrétní dané situaci, která může být různorodá a může se měnit v čase a s věkem dítěte.
- **Vhodnost výběru** je na klíčovém pracovníkovi, který se v případě potřeby poradí s vedoucí zapsaného spolku, popř. s dalším spolupracujícím odborníkem /psychologem, terapeutem, speciálním pedagogem, odborným konzultantem/.
- **Průběh a hodnocení přínosu** zvoleného postupu, techniky, metodiky na rozvoj dítěte /rodiny/ je zachycen v písemné podobě v záznamu z konzultace, v půlroční zprávě.

Andělský deníček - určen pro děti ve věkové kategorii 6 - 12 let.

Viz. „Andělský deníček“

Deníček obdrží každé dítě v PP dané věkové kategorie od svého klíčového pracovníka. Dítě požádáme, zda by samo mohlo deníček vyplnit a vysvětlíme mu proč.

Necháme mu dostatek času a prostoru, aby mohlo pracovat se svou fantazií a mohlo se ponořit samo do sebe.

Tím větší vypovídací schopnost pak takový deníček má, jde nám totiž o autentické vyjádření vnitřních pocitů, přání, obav a všeho toho, co může dítě ukrývat ve vnitru.

Poté s dítětem deníček projdeme a necháme ho, aby nám samo svými slovy vysvětlilo vše, co do deníčku napsalo, nakreslilo, doplnilo. Pokud shledáme, že některé odpovědi signalizují problém /např. u otázky „Co se ti na sobě nejvíce líbí?“ a jsou ve všech „bublinách“ jako odpověď dítěte NIC/ zkontaktujeme odpovědi dítěte v deníčku s odborným konzultantem popř. psychologem, abychom tak nepodcenily příznaky nějakého deficitu, trápení dítěte. Deníček a jeho vyhodnocení sdílíme poté i s pečující osobou.

V případě vyhodnocení potřeby intervence a odborné pomoci dítěti, vytvoříme „Plán spolupráce“.

Bylinkové panenky – určeny pro děti předškolního věku a mladšího školního věku.

Jedná se o maňasy - ušité látkové bylinkové panenky, kdy každá jedna bylina je v podobě panenky. Učíme tak děti znát nejen jednotlivé léčivé bylinky, co bylinky potřebují, jak nám mohou pomoci, ale vedeme děti i k lásce a k úctě k přírodě a k jejímu bohatství. Učíme děti znát cyklus přírody - střídání ročních období, měsíců.

Skutečné bylinky také pak sázíme spolu s dětmi do hlíny na vhodné místo a tvoříme tak bylinkové zahrádky.

Příběhy berušky Milušky – určeny pro děti předškolního věku a mladšího školního věku.

Publikace „Příběhy berušky Milušky“ byla věnována každému dítěti v PP v dané věkové kategorii. Klíčový pracovník publikaci představil dítěti názornou ukázkou čtení a požádal pečující osobu o pokračování spolu s dítětem ve četbě. Při další návštěvě v rodině následovala konzultace o obsahu knihy, s otázkami, co se dítěti nejvíce líbilo, který byl jeho oblíbený hrdina a proč, co je nejvíce zaujalo apod.

Violka a cesta za Duhou: pro děti mladšího a staršího školního věku. Jedná se o zážitkový, interaktivní program, forma sociálního divadla + publikace. Tématicky je program zaměřen na zpracování a rozpouštění negativních emocí, posílení sebezpečí, identity, sebezpečí.

Cesta za Duhou – určena pro děti předškolního a mladšího školního věku. Jedná se o pohádkový příběh, který pracuje s pocity a emocemi dětí. Příběh pomáhá dítěti provést jej jeho emocemi, pomáhá mu si uvědomit různé pocity, učí dítě se pojmenovat a přijmout.

Lapálie myší rodiny – určeny pro děti předškolního a mladšího školního věku. Jedná se o zážitkový, interaktivní program, forma sociálního divadla + publikace. Tématicky zaměřen na problematiku etiketizace, šikany.

Skupinová forma: k publikaci jsou vytvořeny rovněž látkové maňasy – jednotliví hrdinové z publikace. Díky tomu je možno realizovat interaktivní sociální divadlo.

Jednotlivé maňasy lze, dle vlastního výběru vzít i do rodiny na návštěvu, kdy si jdeme o knize popovídat, výběr je na klíčovém pracovníkovi - sluníčko, včelička, motýl, červotoč,..//

Komunikační bedna – určena pro děti předškolního věku.

Pomůcky z komunikační bedny pomáhají dětem, které mají problémy s komunikací, např. opožděný psychomotorický vývoj, mentální postižení nebo jiný handicap, který vyžaduje tento typ komunikace.

Vhodnost výběru pomůcek - dle typu a věku dítěte, výběr je na klíčovém pracovníkovi, v případě potřeby konzultuje s odborníkem.

Tématické kufříky – určeno pro děti 0 – 15 let

Kufříky jsou tématicky zaměřené na rozvíjení určitého zájmu dítěte. Každý kufřík obsahuje např. knížku, pomůcky, hry a jiné podpůrné materiály, které se vážící k individuálnímu zájmu daného dítěte.

Výběr kufříku a jeho skladba je na daném klíčovém pracovníkovi.

Terapeutické panenky - určeny pro děti předškolního věku a mladšího školního věku.

Pokud s dítětem obtížně navazujeme kontakt, dítě je silně deprivováno, je vyhybavé, úzkostné, je vhodné použít tento typ pomůcky pro získání pocitu důvěry a bezpečí u dítěte. Dítěti může klíčový pracovník terapeutickou panenku ponechat na časově delší dobu i několik měsíců tak, aby mohlo i s panenkou spát, mít ji u sebe, dát jí nějaké jméno, aby si s k ní vytvořilo vztah, přes který bude poté snadnější navázat kontakt.

Komix – určen pro děti od 7 let věku.

Komixovou formou (DKC Praha) jsou zpracována některá témata – viz. Příloha č. 1.

Specifická porucha učení, školní neúspěch

V případě zjištění u dítěte specifické poruchy učení, nebo jeho ohrožení školním neúspěchem, obrátí se klíčový pracovník o pomoc na dva **odborné konzultanty**, kteří buď formou individuální či skupinovou s daným dítětem začnou pracovat.

Požadavek je klíčovým pracovníkem předán písemně odborným konzultantům na tiskopise „*Plán spolupráce*“.

Doporučená metodika pro práci s problémovým dítětem

Dítě s problémem je často hnáno nediferencovanými a nezacílenými pocity strachu a hněvu, který neumí vyjádřit konstruktivním způsobem.

1. Práce s agresivním dítětem

Někdy je dítě vnímáno jako agresivní, pokud pouze vyjádří svůj hněv. Ale agresivní projevy znamenají, že se dítě může snažit vyhnout skutečným pocitům skrytým pod povrchem. Pojem agresivní chování, často označované jako asociální chování, může zahrnovat destruktivní projevy například ničení majetku, krádeže, žhárství.

Co prožívá?

Dítě, které jedná nepřátelsky, násilně a destruktivně, je někdo, kdo se **uvnitř velmi zlobí, kdo má pocity odmítnutí, ohrožení, kdo zažívá úzkost, cítí se zraněný, a často je osobnostně nevyrovnaný**. Má také velmi nízkou sebeúctu. Není schopen či nechce se vyjádřit co cítí, protože pak by mohl ztratit získanou sílu, kterou napřel do agresivního chování.

Je důležité pomoci dítěti si skutečné pocity uvědomit, pomoci mu je vyjádřit a pojmenovat (kresbou, imaginací, rozhovorem, tvořivou dramaturgií,...).

Techniky:

Vhodnou pomůckou je komunikační bedna, kresba, práce s hlinou, imaginací.

V další fázi umožňujeme dítěti pocity postupně přijmout a zpracovat a to i za spolupráce s přizvanými odborníky /dle potřeby, s přihlédnutím, zda se jedná o dlouhodobý problém či krátkodobou záležitost přechodného charakteru/.

2. Ustrašené dítě

Techniky:

U dětí, které jsou stažené do sebe, mají problém se projevit, je dobré použít např. Andělskou stezku, emoční karty či práce s „Příběhy berušky Milušky“, dále kresba a tvořivá dramatizace – pohádkový příběh např. “ zakletý les, kde zvířátka a mají lidské vlastnosti a necháme na dítěte, aby si hrálo s fantazií a rozvíjelo svoji představivost.

3. Práce se špatně přizpůsobivým dítětem

Děti, které okolí považuje za špatně přizpůsobivé, bývají velmi **osamocené**. Je to zejména v případech, kdy dítěti nikdo opravdově nenaslouchá, nebere jeho pocity na vědomí či je přehlíží.

Techniky:

Zde je třeba pracovat na povzbuzení dítěte, dát mu prostor a čas k sebevyjádření, aktivní sdílení, náslech. Proces je dobré podpořit za použití verbálních dovedností - „A co ty na to?“ „Jak to cítíš?“ „Co si myslíš?“ - tj. časté kladení dotazů, projevení zájmu o pocity a názor dítěte, zapojením výtvarných technik, imaginace, sociálního divadla.

4. Dítě s poruchou učení

Pro děti s poruchou učení je typická **nedostatečně vyvinutá motorika**. Tyto děti vypadají **nemotorně a neohrabaně**, někdy se obtížně učí zavazovat si boty, skákat, jezdit na kole atd. Následná frustrace a zklamání problémy jen zhoršují a vedou dítě k vyhýbání se činností které nezvládají.

Techniky:

*Tělesný pohyb a učení jsou vzájemně provázány, proto zde je dobré použít **práci s tělem, dechová cvičení, techniky zaměřené na jemnou a hrubou motorku, či dětskou jógu za pomoci imaginace a pomůcek.***

5. Hyperaktivní dítě

Hyperaktivní dítě často mívá **vážnou poruchu učení**, která je zapříčiněna **nedostatkem v oblasti smyslového vnímání** - vizuálního, **sluchového** a někdy i **hmatového**. Motorické potíže zapříčiňují špatnou koordinaci oko- ruka a tak negativně ovlivňují schopnost psát. Dítě je zmateno a zneklidněno v prostředí s nadměrou podnětů.

Vztahy:

Dítě neumí vztahy navazovat a udržovat.

Dítě je většinou od ostatních ponižováno, značkováno. Ostatní děti si ho dobírají nebo mu nadávají.

Co prožívá?

Stydí se za své nedostatky, má pocity méněcennosti. Svět mu může připadat krutý a nespravedlivý.

Hyperaktivní děti bývají často medikovány.

Děti s některým či se všemi symptomy hyperaktivity se někdy zcela prostě vyhýbají nepříjemným pocitům. Mohu být neschopny či neochotny vyjádřit potlačované emoce. Tím pádem před svými emocemi „prchají“, nedokáží být v klidu, soustředit se, vydržet u nějaké činnosti.

Protože se k tomu může přidružovat i úzkost, strach se zapojit do nějaké činnosti. Raději budou neustále přebíhat od jednoho k druhému a budou působit nesoustředěným dojmem.

Děti **vystrašené, rozzlobené či úzkostné** se mohou chovat tak, že budou působit jako „hyperaktivní děti“ a mohou tedy nést i důsledky tohoto označení.

Techniky:

Pokud takové dítě vidí a cítí, že je bráno vážně, že mu někdo skutečně naslouchá (tj. nepoučuje, nekáže, neusměřňuje, neznevažuje,..), dokáže své symptomy hyperaktivity „zkrotit“.

Způsob práce s těmito dětmi se neliší příliš od postupů práce s dětmi agresivními či hněvivými.

Výborné jsou **hmatové zážitky** (práce s hlinou, pískem, dřevem, prstovými barvami).

Dále pomáhá **dotek a tělesná cvičení** – pomáhají uvědomování si vlastního já dítěte a mají také uklidňující efekt. Velmi dobře pomáhají **masáže**. Strach a úzkost vedou ke ztuhnutí svalstva a masáže je může velmi dobře uvolnit.

Pomoc a podpora pečujícím osobám

- pro pečujícím osobám poskytujeme tématické vzdělávací programy a dvakrát do roka celodenní akce, kde jsou přítomni psychologové – možnost využít individuálních konzultací.

Jako lektory se zveme několikrát do roka na vzdělávací programy i další různé odborníky – psychology, terapeuty speciální pedagogy, právníky, neboť se často v rodinách setkáváme s problémem exekucí.

Pečujícím osobám poskytujeme vzdělávací, terapeutické a poradenské služby, včetně poskytování potřebných materiálů, odborné literatury a zaškolení pro domácí cvičení.

Související dokumenty:

„Plán spolupráce“

„Individuální vzdělávací plán“

Samostudium: (odborná literatura, články, publikace).

K tomuto účelu máme „putovní knihovnu“ s odbornou literaturou z oblasti péče a výchovy o dítě, psychologie, práva, sociologie, speciální pedagogiky, předškolní a školní výchovy a další.

Samostudium nabízíme pečujícím osobám v těchto případech:

- pečující osoba je zdravotně indisponovaná
- pečující osoba je pracovní vyčerpána
- pečující osobě nevyhovuje dané téma skupinového vzdělávání
- pečující osobě nevyhovuje forma skupinového vzdělávání, preferuje samostudium
- pečující osoba si chce ještě více rozšířit téma, které bylo na skupin. vzdělávání

Klub pěstounů

Klub pěstounů pod vedením psychoterapeuta a arteterapeuta v sobě spojuje vzdělávací a terapeutický prvek. Kromě témat, které si volí sami pečující osoby, a které se týkají péče a výchovy dětí svěřených do pěstounské péče, sehrává klub pěstounů důležitou roli v prevenci

syndromu vyhoření, je zde významně posilována psychohygiena a cenná je i jeho supervizní role - **odborná poradenská činnost.**

PLÁN SPOLUPRÁCE

V případě, že klíčový pracovník vyhodnotí, že je potřeba intervence odborníka či v rámci síťování služeb, má rodina zpracován svůj vlastní individuální „*Plán spolupráce*“.

Plán spolupráce vychází z potřeb rodiny, které pravidelně monitoruje a mapuje klíčový pracovní rodiny. Minimálně jedenkrát za dva měsíce.

V písemné podobě jsou tyto informace zachyceny k záznamu z konzultací, kde je popsán a definován daný problém, či riziko či jiné úskalí, kde může péče a výchova selhávat. Takto definovaná situace je přenesena do „*Plánu spolupráce*“

Hlavním efektem Plánu spolupráce je získání sebenáhledu a posílení vztahových vazeb, rozvoj a stimulace pozitivního emočního klimatu a soudržnosti v rodině. Nedílnou součástí je i získání hlubšího náhledu na schopnosti a možnosti dítěte včetně efektivní domácí přípravy do školy.

Plán spolupráce je „šit na míru“ a **upravován dle aktuální individuální potřeby** dané konkrétní rodiny.

Plán sestavuje klíčový pracovník rodiny.

Plán spolupráce obsahuje služby a aktivity, na kterých se podílí: pěstoun, dítě, klíčový pracovník popř. další odborník. Je konzultován prostřednictvím IPDu i s příslušným OSPOD. Za spolupráce všech zainteresovaných stran je realizován.

Dle potřeby je „Plán spolupráce“ **aktualizován**, mění se dle potřeb rodiny nebo dítěte, nejméně však jednou za rok.

Vyhodnocování jednotlivých aktivit i celkového „Plánu spolupráce“ /klíčový pracovník, pěstoun, dítě, odborník, OSPOD/ se následně promítá do výstupu v půlroční zprávě o průběhu výkonu pěstounské péče, která je předána příslušnému OSPOD.

Plán spolupráce je směřován k posilování funkčnosti pěstounských rodin s důrazem na multidisciplinární přístup.

Naším cílem je poskytnout pěstounským rodinám i dětem takovou formu pomoci a podpory, která **podpoří kvalitativní změny v rodině a posílí jejich vzájemnou soudržnost a sounáležitost.**

Individuální přístup ze strany sociálního pracovníka musí být podpořen postojem nehodnotícím - postojem neutrality ke všem zúčastněným členům rodiny, postojem zaměřeným na proces a řešení problému, bez hledání viníka.

Rizikem pro sociální práce bývají někdy dospělí členi rodiny, kteří se pokusí ovlivnit sociálního pracovníka ve svůj prospěch a to často formou manipulace. S rodinami, které se o manipulaci a „přiklonění“ pracovníků pokoušejí, pracujeme proto vždy ve dvojici odborníků,

což nám pomáhá si udržet postoj neutrality. Stejně tak pomáhají i společné klientské porady a supervize.

1. Individuální případová práce

- zaměření na případ, na jedince
/v problematice duševního zdraví, vývojových poruch, ve sféře dlouhodobé péče atd./.

Základem případové práce je pochopení jedince, ale také porozumění rodině, komunitě, společnosti, kultuře.

2. Skupinová práce

- spolupůsobení více osob při provádění úkolů v malých skupinách pod dohledem lektora, sociálního pracovníka, vedoucího, terapeuta, učitele apod.

Skupinová dynamika jako její podstatný faktor aktivizuje energii, tvořivost a odvalu k případné změně, k získání hlubšímu náhledu na celou situaci a pochopení.

3. Rodinná terapie

- pod vedením terapeuta vyhledávání chyb ve vzájemné komunikaci rodiny, jejich náprava.

Pracovník nic nenařizuje, pouze rodinu nenásilně směřuje. Ponechává rodině možnost volby při rozhodování.

4. Case management - metoda případových konferencí

- setkávání zainteresovaných odborníků (sociální pracovník, rodič, lékař, učitelé), hledání optimálního řešení problému

Jednotlivé instituce naváží spolupráci a spojí síly k řešení problému.

PRINCIPY

1. Důraz na hájení oprávněných zájmů, potřeb a práv dítěte

- přestože pracujeme s celou pěstounskou rodinou, vždy máme na zřeteli zejména zájmy a práva dětí svěřených do pěstounské péče. V převážné většině mají sami pečující osoby tato vnímání nastavené správně – tj. jednají a konají v nejlepším zájmu dítěte. Existují však rodiny, kde je toto vnímání ne úplně správně chápáno či uchopeno a to z různých příčin. Většinou se jedná o nevědomou či nesprávnou míru respektování potřeb dítěte, jak fyzického rázu (fyzické intimity dětí – např. společně sdílené lože ve vyšším školním věku, odlišné vnímání potřeb materiálního zajištění dětí v oblasti ošacení a stravy), tak rázu psychického (potřeba sebepoznání dítěte, rozvoj sebeurčení a identity apod.). Proto máme stále na zřeteli rovnou sociálně právní ochrany dětí, která nastupuje ve chvíli, kdy dospějeme k názoru, že oprávněné zájmy, potřeby a práva dítěte je potřeba vnímat ve větší míře, ale i je trvale chránit a hájit.

2. Vedení rodiny k aktivnímu a samostatnému řešení situace

– vždy se snažíme s rodinou pracovat na principu spolupráce, rodinu posilovat v názoru, že je především na ní, na všech jejích členech, jakým směrem se jejich život bude dále ubírat. Zvenčí „vnucené“, nezvnitřněné cíle v rámci spolupráce a kontaktování se s rodinou, nebývají až tak přínosné a efektivní. Rodinu podporujeme a motivujeme k tomu, aby řešení nacházela co nejvíce sama a na realizaci řešení se co nejvíce podílela.

3. Práce s respektem ke schopnostem a možnostem cílové skupiny a k jejich právu na svobodu volby

- v každé situaci pečlivě vyhodnocujeme schopnost rodiny poradit si sama a vyhodnocujeme míru pomoci z naší strany. Zároveň respektujeme, že každý má svůj vlastní pohled na zvládání obtížných situací v rodině (výchovných problémů s dětmi, konfliktů mezi rodiči apod.).

Snažíme se zdůraznit prožívání dítěte v dané situaci a rodinu vést tak, aby jimi zvolené metody byly v souladu s právním řádem a dobrými mravy. Zároveň však respektujeme členy rodiny jako největší „experty“ na vlastní život. Naší rolí je podpořit rodinu ve funkčních modelech chování a pomoci ji změnit modely nefunkční. V krajně obtížných situacích postupujeme cestou interdisciplinární spolupráce (viz další principy).

METODY PRÁCE

Setkávání a konzultace s pěstounskými rodinami je realizována přímo v prostorách v „Dětského úsvitu“, z. s. Kamenná 40, Cheb nebo Karlova 17, Cheb, na akcích zapsaného spolku popřípadě v přirozeném prostředí rodiny (v domácnosti, případně v jiném místě pro rodinu obvyklém) - dle situace.

1. Plánování a dojednávání aktivit

- prvním krokem je, vždy s časovým předstihem, dojednání termínu a místa návštěvy, konzultace, setkání mezi klíčovým pracovníkem, pečující osobou, dítětem. V případě potřeby a naléhavosti je setkání ujednáno neprodleně.

Formou rozhovoru a vzájemného sdílení probíhá mapování aktuálních a specifických potřeb rodiny, je konzultován návrh individuálního plánu práce s pěstounskou rodinou a vzdělávacích aktivit.

Související dokumenty:

„Individuální vzdělávací plán pečující osoby“

„Plán spolupráce“

2. Sociálně edukační vedení

- odborné poradenství v péči o svěřené dítě/děti (zejména v oblasti stanovování a dodržování přiměřených hranic pro děti, posilování pečující osoby v „rodičovské“ roli a autoritě).

Související dokumenty:

„Individuální vzdělávací plán pečující osoby“

„Plán spolupráce“

3. Podpora „rodinného“ systému

- podpora rodinného systému včetně podpory kontaktu a vztahů dítěte s biologickými rodiči/rodičem či osobami blízkými, identifikování dalších osob vztahově důležitých pro dítě a jejich role ve výchově a v samotném životě dítěte apod.

Související dokument:

„Standard č. 5“

4. Podpůrný rozhovor (sociálně terapeutická podpora)

– podpora pečujících osob a svěřených dětí v jejich obtížné životní situaci (možnost oddělených - individuálních setkání s odborníkem).

Související dokumenty:

„Individuální vzdělávací plán pečující osoby“

„Plán spolupráce“

5. Trénink komunikačních dovedností v pěstounské rodině

– hledání možností, jak nastavit komunikaci v rodině tak, aby byla přijatelná pro všechny její členy.

Související dokumenty:

„Individuální vzdělávací plán pečující osoby“

„Plán spolupráce“

6. Asistovaný styk/setkávání

- setkávání dětí s biologickým rodičem, který dítě nemá v péči a běžný kontakt mezi nimi z různých důvodů po nějakou dobu neprobíhal či za stávající situace volně probíhat nemůže (je pro dítě ohrožující).

Související dokument:

„Standard č. 5“

Asistované setkání je obvykle nařízeno soudem, včetně frekvence a přesného určení času, kdy k němu má docházet. Někdy se rodina biologická a pěstounská na formě asistovaného setkávání společně domluví i bez nařízení soudu jako na cestě, jak se svým dítětem postupně obnovovat a navazovat vztah.

Pracovníci doprovázející organizace zajišťují, aby kontakt biologického rodiče s dítětem byl pro dítě bezpečný. K tomuto účelu je možno uskutečnit setkání na **kontaktních místech: Kamenná 40, Cheb nebo Karlova 17, Cheb**, kde je vytvořena i herna pro děti. Asistovaný kontakt může probíhat za asistence sociálního pracovníka, v případě potřeby za asistence psychoterapeuta, s kterými pracovníci doprovázející organizace spolupracují.

Máme rovněž zpracovaný materiál ohledně dětského traumatu. Manuál je určený pro samostudium pečujících osob a konzultace; tento materiál je návod jak pracovat a přistupovat k dětskému traumatu.

Kritérium 9 b

Pověřená osoba má písemně zpracována vnitřní pravidla pro realizaci příprav, průběhu a vyhodnocování příprav, včetně obsahu, formy a výstupů skupinové a individuální přípravy, způsobu práce s žadateli ve všech fázích procesu příprav.

Doprovázející organizace „Dětský úsvit“, z. s. s žadateli nepracuje.

Pokud však zájemce přijde jsou mu předány základní informace jak v ústní, tak písemné podobě.

První kontakt mezi zájemcem je uskutečněn v kontaktním místě v prostorách na adrese Kamenná 40, Cheb nebo Karlova 17, Cheb. Pokud si nežádá žadatel jinak.

Pro zájemce o NRP máme připravený písemný materiál „brožuru“, ve které je srozumitelnou formou prezentována náhradní rodinná péče, jsou zde základní údaje co NRP je, co obnáší, jaké jsou její formy, jaká jsou práva a povinnosti budoucích pečujících osob, včetně kontaktů.

Pokud se týká pečující osoby:

První kontakt probíhá v prostorách doprovázející organizace, tedy na kontaktních místech k tomu určených: popř. v kanceláři OSPOD. U kontaktu je zpravidla vedoucí služby, nebo ji zastupuje pověřený pracovník – klíčový pracovník.

- představení nabídky služeb doprovázející organizace, zodpovězení dotazů
- předložení návrhu dohody - následně
- projednání návrhu dohody a podpis návrhu dohody
- předložení, projednání a samotný podpis dohody - následně podpis dohody
- představení klíčového pracovníka
- předání „Deníčku pěstouna“

Vždy je dán čas pečující osobě na rozmyšlenou, takže mezi podpisem návrhu dohody a podpisem dohody samotné může být i několikadenní odstup.

Kritérium 9 c

Pověřená osoba má vždy určeného sociálního pracovníka pro práci s dítětem a osobou pečující nebo osobou v evidenci.

Role klíčový pracovník

Pečující osoba, s níž má „Dětský úsvit“, z. s. uzavřeno řádnou dohodu o výkonu pěstounské péče, má **stanoveného klíčového pracovníka.**

Klíčového pracovníka **určuje vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s.** a to již konkrétně v návrhu dohody, následně je jméno klíčového pracovníka uvedeno v dohodě o výkonu pěstounské péče včetně jako telef. kontaktu.

Klíčový pracovník je určen dle volné kapacity sociálních pracovníků, nebo na základě přání pečující osoby a možnosti klíčového pracovníka.

Klíčový pracovník je **osobně představen** pečující osobě buď přímo osobně, již při předložení návrhu dohody o výkonu pěstounské péče, nebo nejpozději do 14 dnů od podpisu dohody. Pokud dojde k podepsání dohody o výkonu pěstounské péče, klíčový pracovník se stává

“průvodcem, rádcem a pomocníkem“ pečující osoby a pěstounské rodiny /tj. dítěte svěřeného do pěstounské péče/.

Maximální počet rodin na jednoho klíčového pracovníka: 27.

Pečující osoba je seznámena s tím, že může iniciovat **změnu klíčového pracovníka** a to u vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s. Rovněž změnu může iniciovat vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s. i samotný klíčový pracovník. Změna klíčového pracovníka je řešena **formou písemnou dodatkem k dohodě o výkonu pěstounské péče**.

Klíčový pracovník **zajišťuje individuální podporu** určenému počtu pečujících osob a dětí svěřených do pěstounské péče. **Mapuje aktuální potřeby rodiny**, je s rodinou v pravidelném kontaktu **minimálně jedenkrát za dva měsíce**. O každém kontaktu je klíčový pracovník povinen zpracovat písemný záznam.

Klíčový pracovník mapuje, plánuje, zpracovává a hodnotí - **ve vzájemné spolupráci a aktivní součinnosti s pečující osobou**, konkrétní podobu spolupráce. Za spoluúčasti dítěte svěřeného do pěstounské péče rovněž tvoří **“Individuální plán dítěte“ (IPD)**. Názor dítěte, jeho vnímání sebe samo, svého nejbližšího okolí, své rodiny, jeho pocity a přání a potřeby, jsou transparentně zachyceny v IPDu, který je aktualizován vždy plně v zájmu dítěte a v souladu s jeho seberozvojem a potřebami. **Aktualizace IPDu probíhá jedenkrát za půl roku**.

Klíčový pracovník vede rovněž **osobní spis pěstounské rodiny**, kam zaznamenává pravidelně všechny důležité informace. *Více viz Standard č. 11.*

Klíčový pracovník je zodpovědný za naplňování a aktualizaci:

- dohody o výkonu pěstounské péče
- individuálního vzdělávacího plánu pečující osoby
- individuálního plánu dítěte

Klíčový pracovník si všímá zájmů, potřeb, spokojenosti, podnětů a pokroků jak pečující osoby, tak dítěte svěřeného do pěstounské péče. Podporuje pečující osobu i dítě v sociálních kontaktech, komunikaci s okolím, s cílem plnohodnotného zapojením do společností. Vždy však za plného respektu **oprávněných práv a oprávněných zájmů dané cílové skupiny**. *Více viz. Standard č. 2.*

Klíčový pracovník má za povinnost provádět zajišťování potřeb a přání pěstounů a dětí v pěstounské péči, popřípadě ve spolupráci s ostatními pracovníky, návaznými organizacemi a subjekty zajišťovat činnosti vedoucí k eliminaci či minimalizaci případných rizik.

Klíčovní pracovníci se řídí:

- etickými zásadami a etickým kodexem
- standardy kvality
- metodami, pokyny a příslušnými zákonnými ustanoveními

Klíčový pracovník zachází s cílovou skupinou s taktem a pochopením, respektuje jejich soukromí, intimitu a individualitu.

Důraz je kladen na:

- individuální přístup
- rozvíjení zájmů, schopností a dovedností cílové skupiny tak, aby byly minimalizovány důsledky případných rizik a zabránilo se rozvoji sociálně nežádoucích jevů
- podporování jejich seberozvoje
- vytváření podmínek, které vedou k plnohodnotné integraci do společnosti
- aktivní vzájemnou spolupráci - partnerský přístup
- dodržování ochrany důvěrných informací, osobních dat
- dostatečné mapování a naplňování individuálních potřeb

Klíčový pracovník musí mít schopnost:

- hájit oprávněné zájmy, potřeby a práva dítěte
- pracovat s rodinou s respektem k schopnostem a možnostem jednotlivých členů
- udržovat otevřený prostor pro spolupráci
- motivovat a podporovat seberozvoj pečujících osob i dětí
- vést rodinu k aktivnímu a samostatnému řešení situací
- poskytovat poradenství v péči o dítě nebo dojednat odborné poradenství
- bezpečně komunikovat s cílovou skupinou v emočně obtížných situacích
- vnášet v těchto situacích do jednání prvek neutrality, zmírňovat napětí
- snižovat frustraci pečujících osob a dětí – poskytovat sociální podporu

Cílem práce sociálního pracovníka je posilovat funkčnost pěstounských rodin, jejich vztahových vazeb, stimulovat pozitivní emoční klima a soudržnosti v rodině.

Stanovení zastupujícího klíčového pracovníka

V případě **dlouhodobé nepřítomnosti klíčového pracovníka**, tj. více jak 4 týdny (vážné onemocnění, úraz, pobyt v nemocnici,..) je vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s. a po dohodě s rodinou určen jiný sociální pracovník.

Klíčový pracovník rodiny předá zastupujícímu kolegovi všechny základní a rozhodné informace o rodině. Pravidlem je, že zastupující kolega má právo nahlédnout do spisu, přečíst si záznamy, půlroční zprávy a seznámit se s aktuální situací v rodině.

Toto pravidlo je účinné zejména tehdy, pokud dojde k nečekané indispozici zaměstnance a nemá již čas či možnost předat informace kolegovi jinou cestou., tj. ústně.

Celý tento proces **dozoruje vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s.**, dohlíží na hladký průběh této změny, nechává se pravidelně informovat o celém procesu a to jak ze strany zastupující klíčového pracovníka, tak ze strany rodiny, se kterou je rovněž sama v kontaktu. Reference a zpětná vazba jsou nezbytnou součástí efektivní spolupráce.

Změna klíčového pracovníka na základě žádosti ze strany pečující osoby:

Pokud má pečující osoba zájem o **stanovení jiného konkrétního zaměstnance** jako klíčového pracovníka, je jí, nebrání-li tomu provozní důvody, **vyhověno**.

Případná **změna** klíčového pracovníka v průběhu poskytování služby je na základě projednání pečující osoby s vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s. písemně zaznamenána formou **dotatku k dohodě o výkonu pěstounské péče**.

Při změně klíčového pracovníka se předává **dokumentace** pečující rodiny v **písemné podobě a v elektronické podobě**.

Obsah spisu sociální dokumentace v písemné podobě:

- návrh dohody o výkonu pěstounské péče
- vyjádření souhlasu k uzavření dohody ze strany OSPOD
- dohoda o výkonu pěstounské péče + dodatky k dohodě
- IPOD předaný OSPODem
- půlroční zprávy za minulá období předaná OSPODu

včetně dalších doprovodných dokumentů /např. vysvědčení dítěte, dotazníky spokojenosti, Andělský deníček dítěte, dotazník rizik, .../.

Obsah spisu sociální dokumentace v elektronické podobě:

- záznamy z konzultací
- plán spolupráce
- půlroční zprávy
- IPR pečující osoby
- IVP – záznam počtu vzdělávacích hodin pěstouna
- IPD dítěte vytvořený klíčovým pracovníkem

Pečující osoba je seznámena s tím, že může iniciovat změnu klíčového pracovníka, a to přímo u vedoucí zapsaného spolku. Rovněž změnu může iniciovat i samotný klíčový pracovník, rovněž u vedoucí „Dětského úsvitu“, z. s.

Související dokumenty:

„Role klíčového pracovníka“

„Standard č. 11“

„Standard č. 10 d“

Zpracováno ke dni: 12. 11. 2018

předsedkyně „Dětského úsvitu“, z. s.

